

NÁŠĽAPNÉ MÍNY Matovič-Hegerovho NE/vládnutia

- CZ24 News | 1. ledna 2024

SLOVENSKO: Čo by sa už nemalo opakovať? Matovičovo-Hegerova vláda pripravila pre finančné hospodárenie budúcej vlády pasce, ktoré už v roku 2023 takmer strojnásobili deficit verejných financií v porovnaní s rokom 2022. Uviedla to v analýze pre denník Pravda bývalá ministerka financií SR Brigita Schmögnerová.

V roku 2023 boli trištvrte roka na čele Slovenskej republiky vlády bez dôvery s obmedzenými právomocami. Žiadna z nich, ani Hegerova vláda, ktorá nemala dobré vyhliadky sa po voľbách zreprodukovať, a pravdaže ani úradnícka vláda, nemala dôvod či právomoci robiť opatrenia s dlhodobjšími účinkami.

Odloženie predčasných volieb na posledný možný termín prezidentkou republiky malo za následok i tlak na nedávne porušovanie pravidiel o skrátenom legislatívnom konaní a o rokovanom poriadku a - v snahe vyhnúť sa riziku rozpočtového provizória - viedlo ku chvatu pri schvaľovaní štátneho rozpočtu na rok 2024. Lenže oveľa dôležitejšie bolo, že ak by vláda aj chcela prijať zásadnejšie opatrenia (v terminológii pravice reformy), ktoré by sa mali realizovať už počnúc rokom 2024, objektívne na ich prípravu nemohla mať čas.

Koniec mierovej dividendy

Externé podmienky vlani určoval druhý rok vojny na Ukrajine. Už v roku 2022 Európa a my v nej sme postupne prichádzali o mierovú dividendu, z ktorej sme ťažili po páde železnej opony. Výdavky na obranu európskych členov NATO (s malými výnimkami) boli pred vojnou často hlboko pod predpísanou hranicou 2 % HDP. Teraz narástli nad túto hranicu. Nemecko časť svojho hospodárskeho úspechu budovalo na lacnom ruskom plyne a z nízkych cien energií sme ťažili i my. Medzinárodný obchod medzi Východom a Západom prekvital. To všetko inváziou Ruska na Ukrajinu padlo.

Ani politická nestabilita ani vysoký deficit neodradili zahraničných investorov od rozhodnutia investovať na Slovensku. A to najdôležitejšie: do zelenej transformácie.

V roku 2023 pokračovali výdavky na vojenskú a humanitárnu pomoc a na pomoc pre utečencov. Druhý rok vojny poznamenali i dôsledky pokračujúcich a nových protiruských sankcií. Dosahy sankcií na samotnú EÚ neanalyzovala ani bruselská administratíva, ale domácu úlohu si nesplnili ani jednotlivé členské štáty. Dosahovú štúdiu za ne by nemal robiť Brusel, ako si to myslí Robert Fico.

Slovenskí poľnohospodári čelili tlaku lacného ukrajinského obilia, ktorý vzrástol po vypovedaní čiernomorskej obilnej dohody s Ruskom v polovici leta 2023. Keď Európska komisia nebola ochotná predĺžiť ochranné opatrenia po 15. septembri tohto roka, pristúpila vláda SR k jednostranným opatreniam. I v prípade kamiónovej prepravy z Ukrajiny sa EÚ ukázala ako málo citlivá pri posudzovaní dosahov vojny na štáty susediace s Ukrajinou.

Ludovít Ódor, foto: TASR

Energetická kríza ako najdôležitejší dôsledok ruskej invázie na európske hospodárstvo, poruchy na

trhu s obilím a inými agrokomoditami a podobne sa odrazili na rýchlom raste inflácie na Slovensku i v celej eurozóne. Ceny potravín u nás vyskočili na jedny z najvyšších v eurozóne – vo februári dosiahli až nárast o 25 %, napriek tomu, že vláda regulovala cenu energií. Analýza cien potravín ministerstvom financií ukázala, že to bolo dôsledkom vysokej ziskovej marže veľkých producentov, predajcov veľkoobchodu a maloobchodu – ukážka tzv. „greedflation“, t.j. inflácie vyvolanej ziskuchtivosťou. Z externých podmienok na nás okrem toho najviac dopadli protiinflačné opatrenia ECB, ktoré zvýšili náklady dlhovej služby štátu, a vývoj v Nemecku, keď sa náš najdôležitejší hospodársky partner dostal do recesie.

Nášlapné míny Matovičovho a Hegerovho vládnutia

Matovičovo-Hegerova vláda pripravila pre finančné hospodárenie budúcej vlády pasce, ktoré už v roku 2023 takmer stonásobili deficit verejných financií v porovnaní s rokom 2022. Pasce ako zvýšenie daňového bonusu, rodičovský bonus, zrušenie koncesionárskych poplatkov, možnosť odchodu do predčasného dôchodku po odpracovaní 40 rokov, plošná pomoc s cenami energií sú nastavené tak, že môžu atakovať štátne financie v roku 2024 i v nasledujúcich rokoch. Vo vzduchu visí otázka: prečo nová vláda nezačala odstraňovať aspoň tie, na ktoré nepotrebuje ústavnú väčšinu? Bol časový deficit jediným dôvodom?

Na konci politického cyklu bolo treba prijať aspoň niekoľko opatrení, ktoré by oslovili voliča. Dohodla sa na nich opozícia s koalíciou. Presadilo sa zvýšenie dôchodkov po druhýkrát v roku k 1. júlu či opätovné zavedenie obedov zadarmo. Žiaduce, ale prvé z nich finančne náročné opatrenie.

Štátny rozpočet na rok 2024 počíta s deficitom o 0,5 percentuálneho bodu nižším ako v predchádzajúcom roku (okolo 5,9 %). To je značne nad trojpercentnou maastrichtskou hranicou. Ministri financií EÚ sa koncom decembra napokon dohodli, ako by mali štáty EÚ, ktoré nedodržiavajú Pakt stability a rastu, konsolidovať svoje financie. To sa bude týkať aj našich štátnych financií.

Rast chudoby i v dobe postcovidovej

Podľa posledných údajov z roku 2022 počet osôb ohrozených rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením dosiahol 16,5 % obyvateľov. To predstavuje takmer 890-tisíc ľudí. Dvojciferná inflácia (vrcholila vo februári na úrovni 15 %) mala za následok nielen pokles reálnych miezd, ale i reálnej úrovne sociálnych dávok a spočiatku aj dôchodkov. Rast úrokov na spotrebné a hypotekárne úvery ďalej znížil úroveň rodinných rozpočtov. Odrazila sa na poklese spotreby domácností a spomalení hospodárskeho rastu.

Ak to zhrnieme, sotva si želáme, aby sa rok 2023 opakoval. Predsa niečo pozitívne na záver: ani politická nestabilita ani vysoký deficit neodradili zahraničných investorov od rozhodnutia investovať na Slovensku. A to najdôležitejšie: do zelenej transformácie.

ZDROJ: Pravda